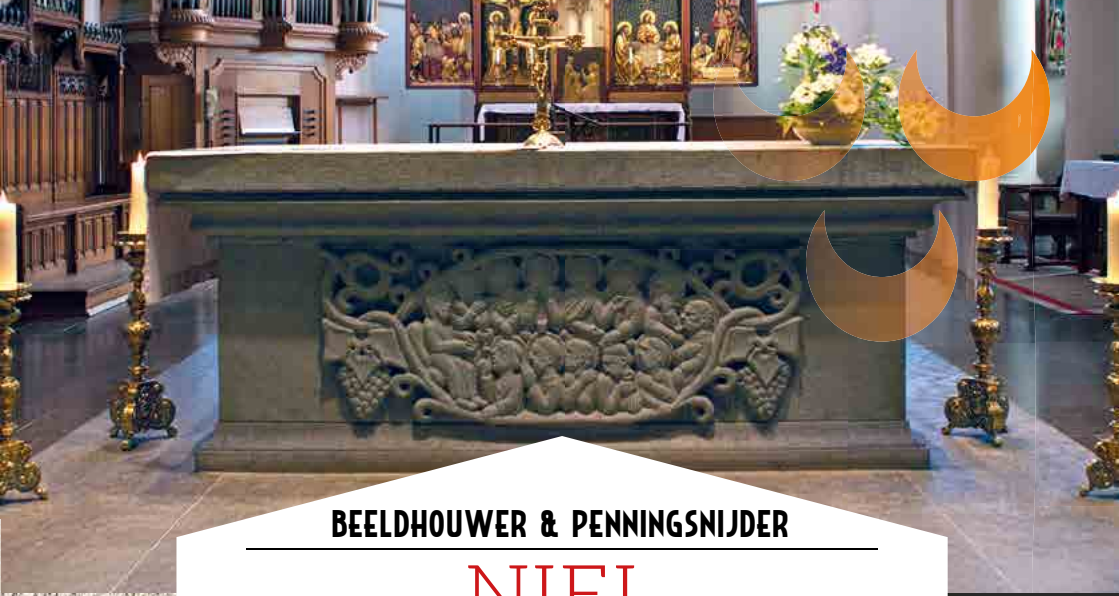
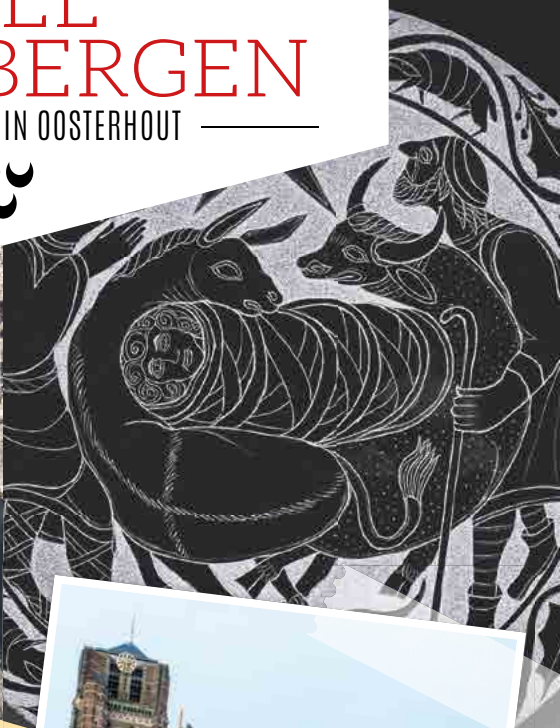

BEELDHOUWER & PENNINGSNIJDER

NIEL STEENBERGEN

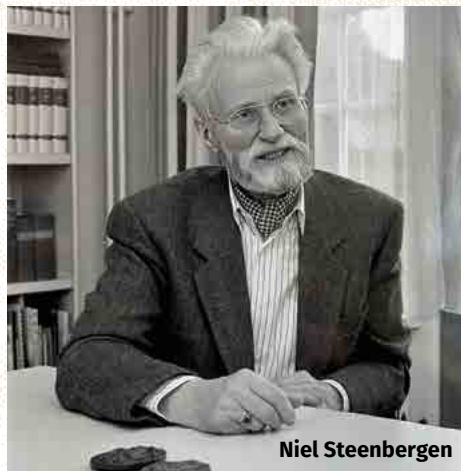
KUNSTWERKEN IN OOSTERHOUT

Niel Steenbergen volgt na zijn gymnasium in Roosendaal opleidingen aan de Kunstnijverheidsschool in Tilburg (1929-1932), het Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen (1932-1934) en de Rijksacademie van beeldende kunsten in Amsterdam (1935-1938). Hij is actief als **beeldhouwer, penningsnijder, edelsmid en docent** en geniet nationaal en internationaal groot aanzien en waardering. De kunstenaar snijdt in zijn leven zo'n 130 penningen, maakt tientallen beeldhouwwerken in steen en brons, altaren, reliëfs en andere kunstvoorwerpen.

Steenbergen wint diverse prijzen, zoals de Academieprijs België (1935), **de gouden Prix de Rome voor Beeldhouwkunst** (1938) en de gouden medaille op de Biënnale Salzburg (1956). In 1979 ontvangt hij de erespeld in goud van de gemeente Oosterhout en in 1989 de Provinciepenning Noord-Brabant. In 1973 wordt hij benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau en in 1976 tot ridder in de Orde van Sint-Gregorius de Grote.

Niel Steenbergen

LEVEN 1911 - 1997

DE KUNSTENAAR NIEL STEENBERGEN HEEFT OVERAL ZIJN SPOREN ACHTERGELATEN. ZIJN WERKEN ZIJN TE VINDEN IN HET BRABANTSE OOSTERHOUT, WAAR HIJ DE HELFT VAN ZIJN LEVEN HEEFT GEWOOND, MAAR OOK IN BREDA, ARNHEM, ZIJN GEBORTEPLAATS STEENBERGEN, ROTTERDAM, EN IN TAL VAN ANDERE PLAATSEN IN BINNEN- EN BUITENLAND.

Kort na de oorlog richt Steenbergen in Breda, samen met twee andere kunstenaars, de Vrije School voor Beeldende Kunsten op, de latere **kunstacademie Sint-Joost**.

Niet onvermeld mag blijven zijn vriendschap en samenwerking met de **Oosterhoutse Benedictijner monnik en architect Dom Hans van der Laan**, de grondlegger van de Bossche School architectuur en ontwikkelaar van het plastisch getal. Vaak wordt voor het interieur of decoratieve toevoeging een beroep gedaan op Niel Steenbergen. Hiervan getuige zijn vele werken van religieuze aard in en aan kerkgebouwen, eretekens en pontificalia van bisschoppen. In de Basiliek Sint-Jan, maar ook in de Oosterhoutse kloosters, zijn daar nog vele voorbeelden van aanwezig.

Ook vanuit de **overheid en het bedrijfsleven** dienen opdrachtgevers zich aan. Talrijk zijn de gevelstenen, beelden, reliëfs, gedenkplaten etc. die voor overheids- en schoolgebouwen, kantoren en bedrijfspanden worden vervaardigd. In de naoorlogse jaren maakt Steenbergen **oorlogsgedenktekens** in vele plaatsen. In Oosterhout heeft hij bij het oorlogsmonument in het Stadspark een tableau toegevoegd met de tekst: **"Trouw draagt tot over de dood"**. In de jaren zestig maakt hij ook de bronzen deuren voor de Annunciatiekerk in het Israëlitische Nazareth.

Else Potjer

WERKEN IN OOSTERHOUT

STEENBERGEN HEEFT VOOR OPDRACHTGEVERS IN OOSTERHOUT ZO'N 40 WERKEN GEMAAKT WAARVAN VEEL NOG IN DE OPENBARE RUIMTE AANWEZIG IS. TE NOEMEN ZIJN HET:

1 Reliëf Post, Telegrafie en Telefonie (PTT) op het voormalige postkantoor aan de Heuvel
De figuren stellen de activiteiten van Post, Telegrafie en Fotografie voor.

2 Replica van de oude waterpomp op de Heuvel
Eind jaren 80 is op de plaats van de oude waterpomp een nieuwe pomp geplaatst, bestaande uit deels nog historische ornamenten. Niel beitelde de tekst op de pomp: "Het werkelijke vermag meer dan het mogelijke".

3 Abrahambeeld in het Stadspark
Nadat het beeld 50 jaar trouwe dienst heeft gedaan bij de ingang van het Slotpark waren de contouren ver weggesleten. Het beeld was volledig verweerd en onherkenbaar geworden. Jelle Steendam, de kleinzoon van Niel Steenbergen kreeg daarom in 2017 de opdracht een exacte replica te maken, maar dan uit een duurzamere steensoort.

4 Tekststeen op het oorlogsmonument in het Stadspark
De steen is onderdeel van de uitbreiding van het Oosterhoutse oorlogsmonument met de namen van de gevallen, die in 1995 is gerealiseerd.

5 Ruiterstandbeeld van Willem van Duivenvoorde in het Lukwelpark
Willem van Duivenvoorde (±1325) was een invloedrijk staatsman in de Nederlanden en onder meer Heer van Oosterhout.

6 Muurrelief "Levensboom" bij de hoofdingang van het stadhuis
Een gestileerd boommotief met aan de wortels het wapen van Oosterhout; in de takken, geplaatst op de hoeken van een denkbeeldige staande ruitvorm, de allegorische voorstellingen van jeugd, adolescentie, volwassenheid en ouderdom, steeds voorgesteld door figuren van een man en vrouw. De boom wordt in de top bekroond door een vogelfiguur (symbool van de geest/eeuwigheid).

10 In de hemel zetelend aan Gods rechterhand

2 Jezus neemt zijn kruis op

1 Pilatus veroordeelt Jezus tot het kruis

Op de voorzijde van h met het Laatste Avond

9 Neerdaling van de Geest (Pinksteren)

3 Jezus valt voor de eerste keer onder het kruis

8 Hemelvaart

4 Jezus ontmoet zijn moeder Maria

7 Verrijzenis (Pasen)

5 Simon van Cyrene moet Jezus helpen om zijn kruis te dragen

Helaas moet worden geconstateerd dat veel van de werken, die Niel Steenberghe heeft gemaakt, in de vergetelheid zijn geraakt, met vernietiging worden bedreigd en soms zelfs al zijn verdwenen. Hoog tijd dus om opnieuw de aandacht te vestigen op het leven en werken van deze beroemde Oosterhoutse.

KRUISWEGSTATIES 1956

De gelegenheid daartoe doet zich voor nu een omvangrijk werk van hem, **een 15-delige kruisweg uit 1956** (reliëfs uitgehaut in kalksteen, afkomstig uit de al in 2005 gesloten kerk van de Sint-Jozefparochie in Kaatsheuvel), beschikbaar is gekomen. Dit werk is in langdurige bruikleen afgestaan aan de H. Catharinaparochie te Oosterhout en geplaatst in de Basiliek Sint-Jan, naast de daar al aanwezige werken van Niel Steenberghe en de iconen van zijn echtgenote Else Steenberghe-Potjer. Gewoonlijk telt een Kruisweg veertien staties. Echter, de Derde val onder het Kruis heeft Niel Steenberghe niet gemaakt. Als je er dan ook nog één weglaat, verwacht je er dertien. **Maar deze Kruisweg telt vijftien staties!** Steenberghe heeft een Piëta toegevoegd als Statie 13, waarop Maria de overleden Jezus in haar armen houdt. En de 15e Statie is het lege graf, duidend op de Verrijzenis. Het is dus een kruisweg met een positief einde.

1 Maria geboorte

2 Christus geboorte

6 Kruisdood

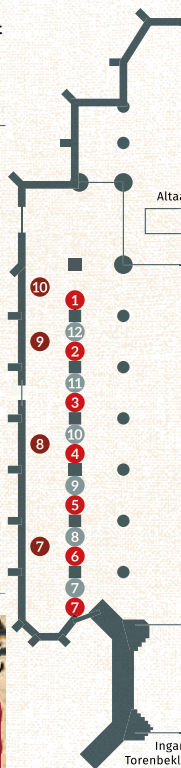
6 Veronica droogt het gezicht van Jezus met een doek

7 Jezus valt voor de tweede keer onder het kruis

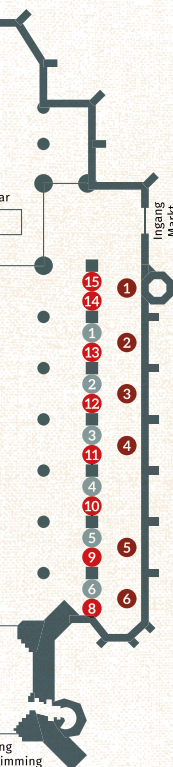
8 Jezus troost de

ALTAAR

et altaar het reliëf
dmaal

ing
imming

wenende vrouwen

KRUISWEGSTATIES

15 De drie vrouwen komen bij het lege graf

14 Jezus wordt in het graf gelegd

13 Maria neemt haar dode zoon op schoot: de Piëta

12 Jozef van Arimatea en Nicodemus laten de dode Jezus van het kruis zakken

11 Jezus sterft aan het kruis

10 Jezus wordt aan het kruis genageld

MEDAILLONS

1 Aankondiging aan Maria

2 Geboorte in Bethlehem (Kerstmis)

3 Voetwassing (Witte Donderdag)

4 Veroordeling door Pilatus

5 Kruisdraging

HOOFDALTAAR 1950

Oorspronkelijk gemaakt voor het inmiddels opgeheven **kleinseminarie Ypelaar** te Breda, maar na de restauratie in 1977 geplaatst in de gerenoveerde en heringerichte Basiliek. Reliëfvoorstelling van **het Laatste Avondmaal**. Christus aan de linkzijde van de voorstelling ten voeten uit; de apostelen afgebeeld ten halve lijve in twee rijen van zes boven elkaar, waardoor perspectief wordt gesuggereerd volgens een middeleeuwse oplossing. De voorstelling wordt ondersteund door twee druiventrossen en omlijst door wijnranken.

MEDAILLONS 1982

In 1982 heeft Steenberghe voor de Basiliek Sint-Jan de tien medaillons gemaakt met scènes uit het leven van Christus. In het bijzonder harde, **Italiaanse graniet** zijn sierranden gegraveerd met bloemen of dieren die de voorstelling versterken: bloemknoppen, schapen en ratten. Een **milde humor** kenmerkt zijn stijl. Ziet u waaruit de kribbe bestaat bij de Geboorte? Bij de Hemelvaart benadrukt hij de vaart met streepjes als in een stripverhaal.

ICONEN 1978-1982

Else Steenberghe-Potjer (1922-2012) schilderde de iconen. Zij gebruikt bij voorkeur prachtige, zachte pasteltinten. De thematiek sluit aan bij die van de medaillons.

- 1 Maria geboorte
- 2 Christus geboorte
- 3 Opdracht in de tempel
- 4 Doop in de Jordaan
- 5 Intocht in Jeruzalem
- 6 Kruisiging
- 7 Overwinning op de dood Pasen I
- 8 Vrouwen bij het graf Pasen II
- 9 Hemelvaart
- 10 Pinksteren
- 11 Petrus en Paulus die de kerk van de grond tillen
- 12 Ontslapen van Maria

WANDELING LANGS WERKEN VAN NIEL STEENBERGEN IN OOSTERHOUT

Scan deze QR-code naar de app van izi.TRAVEL

Naast werken in de openbare ruimte heeft Niel Steenbergen ook talrijke werken gemaakt die slechts beperkt toegankelijk zijn. Met name de werken, genoemd in deze brochure, in de **Basiliek Sint-Jan** en in de **1 Sint Paulus Abdij**. Specifiek moet ook worden genoemd de **2 ambtsketen van de burgemeester van Oosterhout**, waarvan de sluitzegel aan de voorzijde is afgedrukt.

Tenslotte heeft hij vele **gelegenheidspenningen** ontworpen voor Oosterhouters. Zelfs de **klokranddecoratie** van enkele van de klokken in de toren van de Basiliek Sint-Jan is van de hand van Niel Steenbergen.

MEER WETEN OVER NIEL STEENBERGEN

Ga naar www.nielsteenbergen.nl of lees het boek Niel Steenbergen, Schepping In Beelden.

Scan deze QR-code naar de website van Niel Steenbergen

Scan deze QR-code voor meer uitleg over de kruiswegstaties, de medaillons, het hoofdaltaar en de iconen van Else Potjer

Altaar, Sint Paulus Abdij

Sint Benedictus, Sint Paulus Abdij

Ambtsketen burgemeester

andere VVV brochures

- WANDELING HEILIGE DRIEHOEK
- STADSWANDELING OOSTERHOUT
- RONDELEIDING BASILIEK SINT-JAN

leuke VVV activiteit in de Basiliek Sint-Jan
- TORENBEKLIMMING VVV

mogelijk gemaakt door de gemeente Oosterhout

Meer informatie en reserveringen
VVV Oosterhout | Torenstraat 8
T 085 - 7441102 | www.beleveninoosterhout.nl
info@vvvoosterhout.nl